

BUKS – Tidsskrift for Børne- og Ungdomskultur

Nr. 65 2022 • Årgang 38 • ISSN online 2446-0648 • www.buks.dk

Lisbeth Hartz og Lars Nielsen

Tidlig Kulturstart på Børnegården i Tønder

Resumé

Denne kommenterede billedserie handler om de samarbejder, som Børnegården i Tønder indgik i, med henholdsvis Tønder Kulturskole og Museum Sønderjylland. Forfatterne beskriver forskellige processer, hvor en gruppe børn besøger kulturinstitutionerne, får inspiration fra kulturhistorien og mundtlige fortællinger, og selv udforsker en række skabende processer, der leder frem til ferniseringer.

Nøgleord

tidlig kulturstart; dagtilbud; kunst; kultur med børn

Introduktion

Hvad er kunst? Hvordan skaber man kunst? Behøver et kunstværk at forestille noget? Tønder Kulturskole og Museum Sønderjylland i Tønder har i Impuls Fordybelse samarbejdet med Børnegården i Tønder. Her er børnegrupper i alderen 4 – 5 år blevet inspireret til selv at skabe kunst. På museets kunstafdeling har de gennem museumsformidler Lars Nielsen mødt den professionelle kunst og elementer af kunst i den kulturhistoriske afdeling i form af hollandske fliser fra 16-1700tallet. På kulturskolen har børnene mødt en legende tilgang til at skabe kunst ved billedkunstner Helle Binding. Her har børn og voksne først hørt billedskabende historier, der satte gang i fantasi og kunstproduktion.

Børnehavens pædagoger er undervejs i processen gennem samtaler med museumsformidler og kunstner blevet opkvalificeret til at tænke kunst og kultur i børnehøjde på en helt ny måde, hvor kunsten er i centrum og udgangspunkt for den skabende proces.

Med inspiration fra Museum Sønderjylland

1. Hollandske fliser.

Børnene blev introduceret til de gamle hollandske fliser på Museum Sønderjylland Kulturhistorisk Museum i Tønder. Her var flisernes motiv fokus for samtalen mellem museumsformidler og børnene. Fliserne har forståelige motiver i børnehøjde med huse, skibe, møller, blomster, dyr og frugter, nærmest som fra en tegneserie. Børnene var helt med på at skulle male deres egne fliser med inspiration i det, de havde set og hørt om.

2. Kunsten i skoven.

Ude i skoven lærte børnene om farvelære. Hvordan laver man sin egen grønne farve? Begejstringen var stor, når de opdagede, at to forskellige farver kan skabe en helt tredje. Redskaberne var denne dag byttet ud med naturmaterialer – kogler, grene og blade. Dagens kunstværk skulle males med inspiration i forårets farver.

3. Kunst med vandkanoner og vandpistoler

Udstyret med vandkanoner og vandpistoler skulle børnene, på deres egen hjemmebane i børnehaven, skabe deres egne kunstværker på en sjov og anderledes måde. Før børnene skulle i gang med at sprøjte med maling, var børnehavens navn Børnegården påført med tape på de store træplader.

4. Vandkanonerne var et hit

På skift kunne børnene frit vælge mellem de mange forskellige farver maling. Spandene med maling var fordelt rundt om træpladen, så sprøjteeffekten blev påført fra forskellige vinkler. Efterfølgende blev tapen fjernet. Børnehavens navn blev nu synligt til børnenes store begejstring.

5. Vandpistolen er ladet med sort maling

Der blev også brugt vandpistoler til at kreere et værk. Denne gang blev vandpistolens beholder fyldt med fortyndet sort maling. Glæden hos børnene var stor, da de skiftevis skød lange stråler af maling ud over træpladen, hvorpå børnene forinden havde påsat linjer med tape. På denne måde fik børnene og pædagogerne en oplevelse med, at man sagtens kan lave kunstværker på en sjov og alternativ måde.

6. Der sættes håndaftryk

Udover at børnene ved hjælp af vandpistoler havde skabt deres eget kunstværk, fik det endnu et personligt aftryk. Børnene skulle på værket finde et felt, hvor de skulle sætte deres håndaftryk. Tanken var egentlig, at der skulle bruges hvid maling til dette. Men da et af børnene insisterede på at bruge farven rød, blev der også tilføjet et rødt håndaftryk.

7. Børnenes eget kunstværk

Her ses et af de færdige værker. Børnene havde i forløbet lavet to forskellige kunstværker, hvor der i begge tilfælde var blevet sprøjtet med maling, og hvor teknikken med at bruge tape var anvendt på forskellige måder.

8. Stolte børn fremviser deres kunstværker

Ikke kun børnene var begejstrede for deres fine kunstværker. Lederen i børnehaven besluttede derfor, at deres værker skulle hænges op i børnehavens cykelskur. Alle børnehavens børn og forældre vil fremover møde værkerne som det første, når de ankommer til børnehavens parkeringsplads og indgang. Her ses børnene, som stolte viser deres kunstværker frem.

9. Fernisering

Som afslutning på forløbet blev der i samarbejde mellem Kulturskolen i Tønder, Museum Sønderjylland og Børnegården afholdt en fernisering i børnehaven. Her blev alle børnenes produkter udstillet og vist frem til deres stolte forældre og bedsteforældre. Der blev linet op med skulpturer i forskellige materialer, malerier, flag, hollandske fliser og deres store kunstværker.

På Tønder Kulturskole

10. Hvordan gør man?

Børnene fra Børnegården i Tønder arbejdede med keramik, akvarelmaling og fremstilling af flag på Tønder Kulturskole. Hver gang børnene fra Børnegården kom på kulturskolen, fortalte kunstner Helle Binding sanselige historier til børnene. Om Judith, der bor på kulturskolen og passer på alle tingene i billedkunstlokalet, om skovtrolden Per fra Norge, som henter ler hos Judith, og om Frø Hans, der danser regndans. Med inspiration fra historierne gik børnene i gang med at fortælle om deres egne figurer, hvorefter de skabte keramikskulpturer, der forestillede figurerne fra deres egen historie. Helle viste, hvordan man bygger en skulptur op af ler.

11. Det er lidt magisk

Børnene lærte om farvelære, og hvad der sker med farverne, når glasuren brændes. Ikke alle farver ser ud før brænding som efter brænding – der er lidt magi med. De brændte keramik-skulpturer blev udgangspunkt for nye historier og leg blandt børnene.

12. Kan du finde mig?

Efter første prøvehandlingsforløb afholdt Børnegården Tønder en fernisering med børnenes værker. På en smuk sommerdag forvandlede udstillingen sig hurtigt fra udstillede værker til leg i børnehøjde. Kan du finde mig? Jeg har gemt mig under bladene.

13. Bevægelse i farver

En tegne- og legeøvelse. Børnene lå på et stort stykke papir, og med oliekridt blev der tegnet omrids af de liggende kroppe. Kroppene bevægede sig, og så blev der tegnet på ny med en ny farve. Derefter skiftedes børnene til at hælde flydende akvarelfarve ud på papiret. Her er et stolt hold, der viser resultatet frem.

14. Leg med vand

Det var en flok glade og stolte børn, der viste deres kunstværker frem ved ferniseringen sommeren 2020. De færdige skulpturer var basis for ny leg, som børnene lynhurtigt udviklede efter ferniseringen af udstillingen. På en varm sommerdag er det herligt, at der også kan være vand i nogle af skulpturerne.

15. Impuls og Fordybelse

Børn og voksne var på lige fod i skabelsesprocessen. Først fik de en sanselig impuls gennem historierne fra kunstneren, og så fulgte fordybelsen i arbejdet med at skabe sin egen skulptur. Det pædagogiske personale fortalte efterfølgende, at de var forbausede over, hvor længe de 4 og 5-årige kunne holde koncentrationen.

16. Fabeldyr og gode historier

Drenge, piger og voksne kastede sig ud i at skabe historier om deres egne skulpturer. Der var blandt andet krigere, prinsesser, drabelige monstre med flere hoveder og fabeldyr. Her er det en enhjørning med flotte vinger og horn i panden.

17. Portræt i øjenhøjde af en 4-årig

Kunstner og børn talte om, hvordan øjne, næse og mund kan se ud, når man er glad eller sur. Herefter skulle børnene male selvpotrætter på kinapapir. Kinapapir suger og breder farven, når man maler. Derfor kan man ikke styre, hvad der sker på papiret, hvilket skaber nogle flotte baggrunde. Børnene fik vist, hvordan man kan male hovedet med sort tusch, og fortællingen var, at farven var blæk fra en stor blæksprutte. Der var stor koncentration hos børnene, da de skulle male deres eget portræt.

Om forfatterne

Lisbeth Hartz er ansat ved Tønder Kulturskole, og Lars Nielsen ved Museum Sønderjylland

